

Ю. М. Дзюрах, доктор філософії за спеціальністю публічне управління та адміністрування, доцент, доцент кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка»
<https://orcid.org/0000-0001-7131-7468>

А. А. Амізян, аспірант кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка»
<https://orcid.org/0009-0004-6212-3273>

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ПРОСУВАННЯ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ

Медичний туризм є одним із найбільш динамічних сегментів глобальної економіки, що об'єднує потребу у високоякісних медичних послугах, доступність цін та можливості для розвитку суміжних секторів економіки, зокрема туризму та інфраструктури. В умовах зростаючого попиту на міжнародні медичні послуги включення України у світовий ринок медичного туризму набуває стратегічного значення. У статті проведено аналіз світового та європейського ринку медичного туризму, який демонструє стійку тенденцію зростання та значний економічний потенціал. Світовий ринок оцінюється у сотні мільярдів доларів із прогнозованим середньорічним темпом росту понад 15 %, а європейський сегмент займає близько третини глобального ринку та характеризується високим рівнем регуляторної стандартизації та розвитку інфраструктури. Досліджено конкурентні переваги України, серед яких високий рівень кваліфікації медичних фахівців, сучасні клініки, доступні ціни на медичні послуги, наявність природно-курортних ресурсів та реальний попит з боку іноземних пацієнтів. На основі аналізу міжнародного досвіду (країни Азії та Європи) визначено ключові напрями державної підтримки: регуляторне забезпечення та стандартизація послуг, інформаційно-промоційна підтримка, фінансова підтримка та стимули, розвиток інфраструктури і логістики, а також міжнародна співпраця. Впровадження цих заходів дозволить Україні підвищити конкурентоспроможність на світовому ринку, залучати іноземних пацієнтів, модернізувати медичну систему, стимулювати розвиток суміжних галузей і зміцнити міжнародний імідж держави. Розроблено структуровану модель державної підтримки медичного туризму з урахуванням позитивного досвіду провідних азіатських та європейських країн, що демонструє взаємозв'язок напрямів підтримки, очікуваних ефектів та прикладів успішних практик. Підкреслено, що інтеграція України у глобальний ринок медичного туризму потребує комплексної стратегії та системної державної участі, що робить дослідження практично значущим для формування ефективної політики розвитку галузі та підвищення конкурентоспроможності країни на міжнародному рівні.

Ключові слова: медичний туризм, світовий ринок, державна підтримка, конкурентні переваги, стандартизація медичних послуг, охорона здоров'я, медичне обслуговування, іноземні пацієнти, розвиток інфраструктури, промоція на міжнародному рівні, економічний ефект.

Yu. M. Dziurakh, A. A. Amizyan. State support for the promotion of Ukraine in the global medical tourism market

Medical tourism is one of the most dynamic segments of the global economy, combining the need for high-quality medical services, affordability and opportunities for the development of related sectors of the economy, in particular tourism and infrastructure. In the context of growing demand for international medical services, the inclusion of Ukraine in the global medical tourism market is gaining strategic importance. The article analyzes the global and European medical tourism market, which demonstrates a steady growth trend and significant economic potential. The global market is estimated at hundreds of billions of dollars with a projected average annual growth rate of over 15%, and the European segment occupies about a third of the global market and is characterized by a high level of regulatory standardization and infrastructure development. The competitive advantages of Ukraine are studied, including a high level of qualification of medical specialists, modern clinics, affordable prices for medical services, the availability of natural resort resources and real demand from foreign patients. Based on the analysis of international experience (Asian and European countries), key areas of state support have been identified: regulatory support and standardization of services, information and promotional support, financial support and incentives, development of infrastructure and logistics, as well as international cooperation. The implementation of these measures will allow Ukraine to increase its competitiveness in the global market, attract foreign patients, modernize the medical system, stimulate the development of related industries and strengthen the international image of the state. A structured model of state support for medical tourism has been developed, taking into account the positive experience of leading Asian and European countries, which demonstrates the interrelationship of areas of support, expected effects and examples of successful practices. It is emphasized that the integration of Ukraine into the global medical tourism market requires a comprehensive strategy and systematic state participation, which makes the study practically significant for the formation of an effective policy for the development of the industry and increasing the country's competitiveness at the international level.

© Ю. М. Дзюрах, А. А. Амізян, 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Key words: *medical tourism, global market, government support, competitive advantages, standardization of medical services, healthcare, medical care, foreign patients, infrastructure development, promotion at the international level, economic effect.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації та зростання мобільності населення медичний туризм перетворився на один із найбільш динамічних сегментів світового ринку послуг. Поєднання медичних, туристичних та сервісних складових формує багатомірну галузь, яка здатна забезпечувати значні економічні надходження, сприяти розвитку національних систем охорони здоров'я, підвищенню їхньої конкурентоспроможності та міжнародного іміджу держави. Світовий ринок медичного туризму демонструє стабільне зростання, що зумовлено підвищенням вартості медичних послуг у розвинених країнах, нерівномірністю доступу до високоякісної медичної допомоги, технологічним прогресом, а також зростанням попиту на інноваційні та персоналізовані медичні послуги.

Для багатьох країн медичний туризм став стратегічним напрямом державної політики, інструментом диверсифікації економіки та залучення іноземних інвестицій. Активна участь держави у формуванні нормативно-правового поля, розвитку інфраструктури, підтримці медичних закладів, стандартизації та міжнародній акредитації медичних послуг, а також у просуванні національного бренду на зовнішніх ринках є визначальним чинником успішної інтеграції країни у глобальний простір медичного туризму. У цьому контексті державна підтримка розглядається не лише як фінансовий інструмент, а як комплексна система організаційних, інформаційних, регуляторних та маркетингових заходів.

Україна володіє значним потенціалом для розвитку медичного туризму завдяки поєднанню кваліфікованих медичних кадрів, порівняно доступній вартості лікування, наявності сучасних медичних технологій у низці спеціалізованих напрямів (стоматологія, репродуктивна медицина, офтальмологія, реабілітація тощо), а також сприятливих природно-кліматичних і рекреаційних ресурсів. Водночас реалізація цього потенціалу суттєво обмежується низкою системних проблем, серед яких фрагментарність державної політики, недостатній рівень міжнародної промоції, відсутність цілісної стратегії позиціонування України на світовому ринку медичного туризму та недосконалість інституційних механізмів підтримки галузі.

Особливої актуальності питання державної підтримки просування України на світовому ринку медичного туризму набуває в умовах трансформації національної економіки, післякризового відновлення та необхідності формування позитивного міжнародного іміджу держави. Ефективна державна політика у цій сфері здатна не лише стимулювати експорт медичних послуг, а й сприяти модернізації системи охорони здоров'я, впровадженню міжнародних стандартів якості, розвитку суміжних галузей та зростанню зайнятості.

З огляду на зазначене, дослідження механізмів, інструментів і напрямів державної підтримки просування України на світовому ринку медичного туризму є науково та практично значущим. Аналіз світового досвіду, оцінка поточного стану та визначення перспектив удосконалення державної політики у цій сфері створюють підґрунтя для формування ефективної стратегії інтеграції України до глобального ринку медичного туризму та підвищення її конкурентних позицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові праці та публікації свідчать про значний інтерес дослідників до проблематики медичного туризму як глобального економічного феномену та його значення для національних економік. Зокрема, Я. Москв'як [1] у своїй роботі аналізує сучасний стан організаційно-управлінських аспектів функціонування медичного туризму та його соціально-економічну сутність в Україні і світі, виокремлюючи медичний туризм як перспективний напрям діяльності туристичних підприємств. І. Тучковська [2] у дослідженні сучасних тенденцій розвитку медичного та оздоровчого туризму підкреслює важливість використання конкурентних переваг країни та адаптації регулювання під впливом глобальних криз, зокрема у контексті України. Українські вчені також приділяють увагу внутрішнім факторам розвитку медичного туризму: В. Холявка та співавтори [3] у своїй праці аналізують туристичну інфраструктуру та природно-ресурсний потенціал України, водночас акцентуючи на необхідності модернізації, регулювання та інвестицій для досягнення міжнародної конкурентоспроможності, а О. Гладкий та ін. [4] досліджують особливості розвитку медичного туризму в західних регіонах України, зазначаючи, що для залучення іноземних пацієнтів необхідне підвищення якості медичних послуг, ефективна маркетингова стратегія та розвиток правового регулювання. Слід відзначити дослідження І. Кулиняка та І. Жигало [5], у якому комплексно проаналізовано стан, особливості та перспективні напрями розвитку медичного туризму в Україні, визначено ключові чинники його формування, окреслено найбільш затребувані напрями серед іноземних пацієнтів, регіональні центри та кластери (зокрема Львівський медичний кластер), а також обґрунтовано необхідність подолання фінансових, інституційних і маркетингових бар'єрів шляхом інноваційного розвитку, інфраструктурних перетворень і посилення міжнародного співробітництва.

У межах вітчизняного наукового середовища приділяється увага не лише загальним аспектам розвитку медичного туризму, а й аналізуються практичні аспекти його розвитку в Україні під впливом воєнного стану та післявоєнної відбудови. Зокрема, Я. Дідух [6] наголошує, що за умови продовження реформ, ефективної нормативно-правової політики та активної міжнародної співпраці медичний туризм може стати каталізатором соціально-економічного розвитку й покращення якості системи охорони здоров'я України у повоєнний період.

Крім того, є роботи, що розглядають міжнародний досвід та його уроки для України. Наприклад, Н. Федорченко та В. Федорченко [7] аналізують глобальні тенденції медичного туризму як багатовимірного явища, підкреслюючи соціальні, економічні й правові аспекти, що визначають його розвиток на світовому рівні. Також дослідження Н. Паньків та А.-М. Крупіна [8], присвячені досвіду Туреччини, виділяють цю країну як один із лідерів медичного туризму та показують, що ефективна державна підтримка є ключовим фактором залучення значних потоків іноземних пацієнтів. Окремі міжнародні огляди, зокрема бібліометричний аналіз літератури з глобального медичного туризму [9], показують зростання кількості наукових публікацій на цю тему, включно з дослідженням впливу інфраструктурних чинників на розвиток галузі. Такі праці демонструють, що глобальна наукова спільнота розглядає медичний туризм як важливий елемент міжнародної торгівлі медичними послугами та розвитку охорони здоров'я.

Таким чином, сучасні наукові публікації підкреслюють міждисциплінарність проблеми, важливість врахування економічних, організаційних, правових та соціальних аспектів, а також необхідність адаптації міжнародного досвіду для формування ефективної державної політики у сфері медичного туризму. Це створює ґрунт для подальших досліджень щодо механізмів державної підтримки, оцінювання їх практичної ефективності та інтеграції кращих світових практик у національну стратегію розвитку.

Мета статті є аналізування потенціалу України у сфері медичного туризму, визначення її конкурентних переваг на міжнародному ринку та розроблення напрямів державної підтримки для ефективного просування країни на світовому ринку медичних послуг.

Виклад основного матеріалу. Світовий ринок медичного туризму є одним із найшвидше зростаючих сегментів глобальної індустрії охорони здоров'я та туризму. Цей ринок об'єднує пацієнтів, які подорожують між країнами, з метою отримання медичних послуг – від планових процедур до високотехнологічних лікувальних втручань. В основі цього явища лежить поєднання доступу до якісної медичної допомоги, вартості лікування та інколи відсутності аналогічних послуг у країні проживання пацієнта.

За різними оцінками, розмір глобального ринку медичного туризму демонструє значну варіацію залежно від джерел і методологій оцінювання. Так, за даними аналітичних звітів:

- ринок оцінюється приблизно в USD 48,4 млрд у 2025 році з прогнозом зростання до USD 56,19 млрд у 2026 році при середньорічному темпі росту понад 15 % до 2033 року [10];

- інші прогнози показують, що до 2032 року глобальний ринок може зрости до приблизно USD 35,9 млрд із CAGR близько 12,2 % у період 2022-2032 років [11];

- альтернативні, довгострокові прогнози передбачають істотніший розвиток: частина досліджень оцінює медичний туризм разом із суміжними оздоровчими сегментами у мільярдних обсягах – до USD 800 млрд до 2025 року та понад USD 1,2 трлн до 2035 року [12];

- за даними деяких звітів, до 36,5 % глобального обсягу медичного туризму у 2024 році припадало на Європу, що робить регіон одним із ключових центрів світового ринку [13].

Такі розбіжності в оцінках зумовлені відмінностями в методологіях (наприклад, включенням у розрахунок лише лікувальних послуг або розширенням спектру до загального wellness-ринку), а також різницею у джерелах даних.

Азійсько-тихоокеанський регіон утримує провідні позиції на світовому ринку медичного туризму, частково завдяки привабливому співвідношенню якості/ціна медичних послуг у таких країнах, як Таїланд, Індія, Малайзія та Туреччина. При цьому саме Азія забезпечує значну долю загального потоку пацієнтів, тоді як країни Північної Америки та Західної Європи здебільшого виступають джерелами цих пацієнтів. Основні процедури, за якими пацієнти звертаються у медичний туризм, включають косметичну та реконструктивну хірургію, стоматологічні послуги, ортопедичне лікування, кардіологічні втручання, репродуктивні технології, онкологічне лікування та інші спеціалізовані послуги [11].

За оцінками аналітичних агентств, розмір ринку медичного туризму в Європі у 2024-2025 роках становив приблизно USD 15,3-18,6 млрд. Наприклад, дослідження від Mordor Intelligence оцінює обсяг ринку у приблизно USD 15,30 млрд у 2024 році, з прогнозом зростання до USD 18,62 млрд у 2025 році і подальшим ростом до USD 42,26 млрд до 2030 року при CAGR близько 17,8 % [14]. Інше джерело оцінює ринок Європи у 2024 році у USD 10,26 млрд, з очікуванням зростання до USD 12,20 млрд у 2025 році та USD 48,73 млрд до 2033 року при CAGR близько 18,9 % у прогнозованому періоді [15]. За прогнозами окремого звіту, ринок Європи може досягти USD 200 млрд до 2034 року при CAGR близько 18,6 %, що свідчить про потенційно великий масштаб та високі темпи розвитку галузі [16]. Німеччина є найбільшим національним ринком у Європі, забезпечуючи значну частку загального обсягу медичного туризму у регіоні завдяки високому рівню розвитку медичної інфраструктури та спеціалізації у складних галузях (кардіологія, ортопедія тощо) [15]. Інші провідні країни Європи включають Іспанію, Францію, Великобританію, Італію, Чехію та Скандинавські країни, які розвивають спеціалізовані ніші (наприклад, стоматологія, косметична хірургія, репродуктивна медицина) [17]. Крім того, східноєвропейські країни (наприклад, Польща, Угорщина) стають привабливими напрямками для пацієнтів з Західної Європи завдяки нижчим цінам при достатній якості послуг [18].

Ріст попиту на медичний туризм пояснюється низкою факторів [11; 16; 19]:

– вартість медичних послуг у країнах-донорах часто значно нижча, ніж у країнах з високою вартістю охорони здоров'я (це може означати економію до 40-70 % на процедурі);

– відсутність довгих черг або обмежений доступ до високотехнологічних процедур у країні проживання пацієнтів;

– підвищення рівня свідомості пацієнтів щодо якості та вибору медичних послуг, а також розширення інформаційної доступності через інтернет і медіа;

– розвиток міжнародної сертифікації та акредитації закладів охорони здоров'я, що сприяє підвищенню довіри до медичних хабів у інших країнах (наприклад, міжнародні стандарти JCI чи ISO). Такі інструменти, як Директива ЄС щодо медичного обслуговування в інших державах-членах, сприяють мобільності пацієнтів і розширюють доступ до медичних послуг у межах Європейського Союзу при відповідних умовах відшкодування.

Глобальний ринок медичного туризму продовжує демонструвати стійку динаміку зростання, яке посилюється в постпандемічний період. Інновації, пов'язані з цифровою медициною (телемедицина, цифрові медичні записи, AI-сертифікація процедур), стають новими факторами розширення ринку [12].

Включення України до світового ринку медичного туризму є важливою складовою сучасної економічної та соціальної політики, оскільки цей сегмент глобального ринку демонструє стрімке зростання і стійкий попит зі сторони пацієнтів із різних країн. Світовий ринок медичного та оздоровчого туризму оцінюється в сотні мільярдів доларів і має прогнозовані темпи зростання до 20 % у найближчі роки, а значна частина населення планети щороку звертається за лікуванням до інших країн через вартість або якість медичних послуг [20]. Для України така інтеграція є не лише економічно виправданою, а й стратегічно важливою, оскільки дозволяє перетворити наявні конкурентні переваги у реальний експортний продукт, залучення іноземної валюти, інвестицій та підвищення якості національних медичних послуг.

Сильні сторони України як потенційного центру медичного туризму:

1. Якість медичних послуг та кваліфікація фахівців. Українські медичні кадри мають високий рівень освіти та практичних компетенцій, що підтверджується значним попитом на українське лікування від іноземних пацієнтів, зокрема у таких напрямках, як нейрохірургія, кардіохірургія, офтальмологія, репродуктологія та інші високоспеціалізовані галузі [21]. Це свідчить про наявність професійного потенціалу, що може відповідати міжнародним стандартам, зокрема у приватних клініках, де якість послуг інколи не поступається європейській при значно нижчих витратах.

2. Конкурентне співвідношення «ціна-якість». Україна відома тим, що вартість медичних послуг значно нижча, ніж у багатьох країнах Європи та Північної Америки, при цьому якість лікування залишається високою. Іноземні пацієнти можуть економити до 40-70 % вартості лікування у порівнянні зі своїми країнами проживання [22]. Це створює конкурентну перевагу для залучення пацієнтів з європейських та інших країн, які прагнуть поєднати лікування з вигідними ціновими умовами.

3. Реальний попит з боку іноземців. За даними експертів, щороку в Україну прибувають приблизно 50-60 тис. іноземних пацієнтів, які отримують медичні послуги у різних сферах медицини, таких як стоматологія, пластична хірургія, реабілітація та інші напрямки [23]. Ці пацієнти не лише здійснюють прямі витрати на лікування, а й генерують додаткові доходи для суміжних галузей (готелі, транспорт, перекладацькі та супровідні послуги), що позитивно впливає на національний ВВП та зайнятість.

4. Природні та курортні ресурси. Україна має природні лікувальні ресурси (лікувальні мінеральні води, грязі, кліматичні курорти), які можуть бути ефективно інтегровані в програми медичного та оздоровчого туризму. Ці ресурси, разом з інфраструктурою санаторно-курортних закладів, створюють додаткові привабливі продукти для іноземних туристів пацієнтів.

Потенційні переваги для України від участі у світовому ринку медичного туризму [21; 24-26]:

1. Економічний ефект. Інтеграція у глобальний ринок дозволить залучати іноземну валюту за рахунок медичних послуг і суміжних туристичних витрат, що сприятиме зміцненню бюджету та розвитку сфери охорони здоров'я. Зарубіжні пацієнти, як правило, витрачають більше, ніж місцеві туристи, сприяючи мультиплікативному ефекту в економіці.

2. Залучення інвестицій та технологій. Активна участь у міжнародному ринку стимулює залучення іноземних інвестицій, модернізацію медичної інфраструктури та впровадження сучасних технологій, що підвищить загальний рівень надання медичних послуг.

3. Підвищення міжнародного іміджу. Активне просування України як привабливого центру медичного туризму сприятиме укріпленню міжнародного іміджу держави як поставника високоякісних медичних послуг. Це позитивно вплине на інші галузі іміджевого експорту (освіта, інновації) та загальну привабливість країни для закордонних партнерів.

4. Стимулювання внутрішніх реформ. Конкуренція за іноземного пацієнта стимулюватиме вдосконалення якісних стандартів охорони здоров'я, сертифікації міжнародних рівнів та підвищення професійної кваліфікації персоналу. Це матиме позитивний ефект і для українських пацієнтів, оскільки стандарти послуг повинні наближатися до кращих міжнародних практик.

Інтеграція України в міжнародний ринок медичного туризму вимагає системної підтримки держави, оскільки успішна промоція країни як медичного хабу не обмежується лише діяльністю приватних клінік. Світовий досвід свідчить, що ефективна державна політика у сфері медичного туризму включає регулювання, стандартизацію, просування на міжнародному рівні та створення сприятливого інвестиційного середовища.

Основні напрями державної підтримки просування України на світовому ринку медичного туризму [20-27]:

1. Регуляторне забезпечення та стандартизація:

- розроблення законодавчої бази, що забезпечує прозорі правила для медичних закладів, які працюють з іноземними пацієнтами, включно з ліцензуванням, захистом прав пацієнтів та сертифікацією послуг;
- впровадження міжнародних стандартів якості (JCI, ISO) у державних і приватних медичних закладах для підвищення довіри іноземних пацієнтів;
- регулювання страхових та фінансових механізмів, які спрощують оплату лікування з-за кордону та надають правову основу для відшкодування медичних витрат.

2. Інформаційно-промоційна підтримка:

- міжнародні маркетингові кампанії, включно з участю у виставках, конференціях, онлайн-просуванням, співпрацею з туристичними операторами та медичними брокерами;
- створення єдиного бренду України як центру медичного туризму, який підкреслює конкурентні переваги: висококваліфікованих фахівців, доступні ціни та сучасну інфраструктуру;
- цифрові платформи для іноземних пацієнтів, що дозволяють отримувати інформацію про клініки, порівнювати послуги, здійснювати онлайн-запис та консультації.

3. Фінансова підтримка та стимули:

- державне фінансування просування і модернізації медичних закладів, що беруть участь у міжнародному медичному туризмі;
- податкові пільги та гранти для клінік, що впроваджують міжнародні стандарти та залучають іноземних пацієнтів;
- створення державних фондів підтримки інноваційних медичних послуг, які можуть стати конкурентною перевагою на світовому ринку.

4. Розвиток інфраструктури та логістики:

- міжнародні аеропорти, транспортна доступність та логістичні сервіси, включаючи трансфер, перекладацьку підтримку та супровід пацієнтів;
- розвиток медико-туристичних кластерів та інтеграція з санаторно-курортними зонами, що дозволяє поєднувати лікування з оздоровленням;
- інвестиції у сучасне обладнання та цифрові системи управління медичними послугами, що підвищують ефективність та якість обслуговування.

5. Міжнародна співпраця:

- укладання двосторонніх та багатосторонніх угод у сфері медичного туризму, що полегшує визнання сертифікатів та ліцензій, спрощує страхування та фінансові розрахунки;
- співпраця з медичними асоціаціями та професійними об'єднаннями для підвищення репутації українських клінік на світовій арені;
- участь у глобальних рейтингах та системах сертифікації медичних закладів, що підвищує конкурентоспроможність країни.

Державна підтримка є ключовим чинником успішного просування України на світовому ринку медичного туризму. Комплекс заходів – від регуляторних механізмів і фінансових стимулів до промоції та розвитку інфраструктури – здатен забезпечити конкурентні переваги для країни, залучити іноземних пацієнтів, підвищити якість послуг та зміцнити економіку. Ефективна державна підтримка медичного туризму вимагає комплексного підходу. Досвід провідних країн світу демонструє, що системна державна політика у поєднанні з високими стандартами медичних послуг дозволяє створювати конкурентні переваги, залучати іноземних пацієнтів та стимулювати розвиток національної економіки (табл. 1).

Таблиця 1

Напрями державної підтримки та позитивний досвід інших країн щодо просування України на світовому ринку медичного туризму

Напрями державної підтримки	Потенційні ефекти	Позитивний досвід інших країн
1	2	3
Регуляторне забезпечення та стандартизація	– підвищення довіри іноземних пацієнтів; – забезпечення прозорих правил для клінік; – легкий доступ до відшкодування медичних витрат.	У Таїланді та Південній Кореї – державна акредитація клінік за міжнародними стандартами JCI; у Німеччині та Австрії – суворі регуляторні вимоги, що гарантують якість послуг і підвищують довіру пацієнтів.

1	2	3
Інформаційно-промоційна підтримка	– підвищення впізнаваності країни на світовому ринку; – залучення більшої кількості пацієнтів; – полегшення процесу вибору та запису на лікування.	Туреччина – міжнародні маркетингові кампанії та онлайн-платформи; Австрія та Чехія – державні портали для іноземних пацієнтів з детальною інформацією про клініки та спеціалістів.
Фінансова підтримка та стимули	– стимулювання модернізації та інновацій; – підвищення конкурентоспроможності клінік; – залучення іноземних пацієнтів.	Індія – податкові пільги та гранти для сертифікованих клінік; у Нідерландах та Швейцарії – державна підтримка приватних клінік у впровадженні нових технологій та сертифікації.
Розвиток інфраструктури та логістики	– зручність для пацієнтів; – підвищення ефективності обслуговування; – розвиток суміжних галузей (готелі, транспорт).	Південна Корея – медико-туристичні кластери біля аеропортів; Німеччина та Італія – інтеграція медичних центрів з транспортною та готельною інфраструктурою для іноземних пацієнтів.
Міжнародна співпраця	– підвищення міжнародного іміджу України; – збільшення потоку іноземних пацієнтів; – посилення конкурентних позицій на світовому ринку.	Таїланд та Туреччина – угоди про визнання медичних сертифікатів та страхування; у Швеції та Фінляндії – співпраця у рамках ЄС щодо визнання лікування і відшкодування медичних витрат для пацієнтів з інших держав-членів.

Джерело: складено авторами на основі [7-8; 19-27]

Таблиця 1 демонструє, що врахування досвіду як азійських, так і європейських країн дозволяє Україні сформувати комплексну стратегію державної підтримки медичного туризму. Поєднання регуляторних, фінансових, промоційних та інфраструктурних заходів забезпечує підвищення конкурентоспроможності України, залучення іноземних пацієнтів, розвиток суміжних секторів економіки та зміцнення міжнародного іміджу держави.

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Дослідження свідчить, що медичний туризм є одним із найдинамічніших сегментів глобальної економіки, який поєднує високий попит на якісні медичні послуги, конкурентоспроможну ціну та можливості для розвитку суміжних галузей, зокрема туризму та інфраструктури. Україна володіє рядом конкурентних переваг: висококваліфіковані медичні кадри, сучасні лікувальні заклади, доступні ціни, природні та курортні ресурси, що створюють потенціал для залучення іноземних пацієнтів. Аналіз міжнародного досвіду (азійського та європейського) демонструє, що ефективно просування країни на світовому ринку медичного туризму неможливе без державної підтримки, яка має охоплювати такі ключові напрями:

- регуляторне забезпечення та стандартизація – впровадження міжнародних стандартів якості, акредитація клінік, прозорі правила для іноземних пацієнтів;
- інформаційно-промоційна підтримка – формування бренду країни, міжнародні маркетингові кампанії, цифрові платформи для пацієнтів;
- фінансова підтримка та стимули – податкові пільги, гранти, державне фінансування модернізації медичних закладів;
- розвиток інфраструктури та логістики – медико-туристичні кластери, транспортна доступність, інтеграція з курортною інфраструктурою;
- міжнародна співпраця – укладення угод про визнання сертифікатів, участь у глобальних рейтингах та системах сертифікації.

Реалізація цих заходів дозволить Україні збільшити експорт медичних послуг та надходження іноземної валюти; підвищити якість медичного обслуговування та модернізувати національну систему охорони здоров'я; створити нові робочі місця у медичному секторі та суміжних галузях; підвищити міжнародний імідж України та її конкурентоспроможність на світовому ринку. Таким чином, інтеграція України у глобальний ринок медичного туризму та системна державна підтримка цього процесу є стратегічно важливою для економічного розвитку, модернізації медицини та формування позитивного міжнародного іміджу країни.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні ефективності конкретних державних механізмів підтримки медичного туризму в Україні, оцінюванні їхнього впливу на залучення іноземних пацієнтів та інтеграції міжнародного досвіду у національну систему охорони здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Москвяк Я. Медичний туризм: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022. Вип. 310, № 5(1). С. 135–140. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-310-5\(1\)-22](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-310-5(1)-22).

2. Тучковська І.І. Тенденції розвитку медичного та оздоровчого туризму в Україні та світі. *Підприємництво і торгівля*. 2024. № 41. С. 96–103. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2024-41-13>.
3. Холявка В.З., Лешко Х.С., Мочульська О.М., Кухтій А.О. Сучасні аспекти, фактори впливу і перспективи розвитку медичного та лікувально-оздоровчого туризму в Україні. *Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України*. 2019. № 1. С. 25–33. DOI: <https://doi.org/10.11603/1681-2786.2019.1.10280>.
4. Гладкий О.В., Килівник В.С., Рудий Ю.Й., Руда І.В., Марчук О.В. Особливості розвитку медичного туризму в західних регіонах України. *Rehabilitation and Recreation*. 2022. № 11. С. 90–95. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1795.2022.11.10>.
5. Кулиняк І.Я., Жигало І.І. Медичний туризм в Україні: проблеми та напрями розвитку. *Наукові перспективи: журнал*. 2024. № 12(54). С. 713–725. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12\(54\)-713-725](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12(54)-713-725).
6. Дідух Я.І. Євроінтеграція як каталізатор розвитку медичного туризму України у повоєнний період. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2024. № 2. С. 31–45. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2024-2-2>.
7. Федорченко Н.В., Федорченко В.К. Міжнародний досвід медичного туризму та уроки для України. *Нове українське право*. 2025. № 5. С. 150–158. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2025.5.21>.
8. Pankiv N., Krupina A.-M. Medical tourism development trends in Turkey: experience for Ukraine. *Economics and Region*. 2023. Vol. 1(88). Pp. 30–38. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2023.1\(88\).2868](https://doi.org/10.26906/EiR.2023.1(88).2868).
9. Latief A., Ulfa M. Healthcare Facilities and Medical Tourism Across the World: A Bibliometric Analysis. *The Malaysian journal of medical sciences: MJMS*. 2024. Vol. 31(2). Pp. 18–29. DOI: <https://doi.org/10.21315/mjms2024.31.2.3>.
10. Medical Tourism Market (2026-2033). URL: <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/medical-tourism-market>.
11. Medical Tourism Statistics: Emerged as A Significant Global Industry Where Individuals Travel Across International Borders to Seek Medical Treatment. URL: <https://www.globenewswire.com/fr/news-release/2023/09/29/2752064/0/en/Medical-Tourism-Statistics-Emerged-as-A-Significant-Global-Industry-Where-Individuals-Travel-Across-International-Borders-to-Seek-Medical-Treatment.html>.
12. Medical Tourism Market Outlook from 2025 to 2035. URL: <https://www.futuremarketinsights.com/reports/medical-tourism-market>.
13. Medical Tourism Market Size – By Application, By Travel Type, Growth Forecast, 2025-2034. URL: <https://www.gminsights.com/industry-analysis/medical-tourism-market>.
14. Europe Medical Tourism Market Size & Share Analysis – Growth, Trends, And Forecasts (2025-2030). URL: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/europe-medical-tourism-market>.
15. Europe Medical Tourism Market Research Report. URL: <https://www.marketdataforecast.com/market-reports/europe-medical-tourism-market>.
16. Europe Medical Tourism Market. URL: <https://dimensionmarketresearch.com/report/europe-medical-tourism-market>.
17. COVID-19 and the Future of Medical Tourism Across Europe. URL: <https://www.magazine.medicaltourism.com/article/covid-19-and-the-future-of-medical-tourism-across-europe>.
18. Medical Tourism Market Size. URL: <https://www.globalgrowthisights.com/market-reports/medical-tourism-market-106337>.
19. Михайлюк О.Л., Ухлічева І.В. Світовий досвід розвитку кластерів медичного туризму. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2019. № 2-3. С. 40–52.
20. Медичний туризм в Україні потребує державної фінансової підтримки – експерти. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-tourism/2734682-eksperti-zaavlaut-pro-neobhidnist-derzavnogo-finansuvanna-medicnogo-turizmu.html>.
21. Медичний туризм в Україні: проблеми та перспективи. URL: <https://amnu.gov.ua/medychnyj-turyzm-v-ukrayini-problemy-ta-perspektyvy>.
22. Туризм. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/industries/tourism>.
23. Medical tourism. URL: <https://welcometoukraine.org/cat/medical-tourism>.
24. Кулиняк І.Я., Жигало І.І. Маркетингові комунікації в системі державного регулювання медичного та рекреаційного туризму в умовах смарт-спеціалізації. *Успіхи і досягнення у науці*. 2025. № 7(17). С. 503–515. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-7\(17\)-503-515](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-7(17)-503-515).
25. Teremetskyi V., Astafiev D., Mosondz S., Pakhnin M., Bodnar-Petrovska O., Igonin R., Lifyrenko S. Medical tourism as a driver of Ukraine's economic recovery: pre-war experience and strategic guidelines for the post-war period. *Georgian medical news*. 2025. Vol. 361. Pp. 94–103.
26. Дзюрах Ю.М., Амізян А.А. Моделювання впливу медичного туризму на соціально-економічний розвиток України. *Успіхи і досягнення у науці*. 2025. № 3(13). С. 361–372. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-3\(13\)-361-372](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-3(13)-361-372).

27. Кулиняк І.Я., Корпало О.А. Державне регулювання медичного та рекреаційного туризму на засадах сталого розвитку регіонів: виклики, ризики та можливості застосування цифрових маркетингових технологій. *Успіхи і досягнення у науці*. 2025. № 9(19). С. 582–594. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-9\(19\)-582-594](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-9(19)-582-594).

References:

1. Moskvial, Ya. (2022). Medychnyi turizm: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku v Ukraini [Medical tourism: current state and development prospects in Ukraine]. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu. Ekonomichni nauky*. 310 (5(1)), P. 135–140. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-310-5\(1\)-22](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-310-5(1)-22). [in Ukrainian].
2. Tuchkovska, I.I. (2024). Tendentsii rozvytku medychnoho ta ozdorovchoho turizmu v Ukraini ta sviti [Trends in the development of medical and health tourism in Ukraine and the world]. *Pidpryyemnytstvo i torhivlya*. 41, P. 96–103. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2024-41-13>. [in Ukrainian]
3. Kholiavka, V.Z., Leshko, Kh.S., Mochulska, O.M., Kukhtii, A.O. (2019). Suchasni aspekty, faktory vplyvu i perspektyvy rozvytku medychnoho ta likuvalno-ozdorovchoho turizmu v Ukraini [Modern aspects, influencing factors and prospects for the development of medical and medical and health tourism in Ukraine]. *Visnyk sotsial'noyi hihiyeny ta orhanizatsiyi okhorony zdorov'ya Ukrayiny*. 1. P. 25–33. DOI: <https://doi.org/10.11603/1681-2786.2019.1.10280>. [in Ukrainian].
4. Hladkyi, O.V., Kylyvnyk, V.S., Rudyi, Yu.Y., Ruda, I.V., Marchuk, O.V. (2022). Osoblyvosti rozvytku medychnoho turizmu v zakhidnykh rehionakh Ukrainy [Features of the development of medical tourism in the western regions of Ukraine]. *Rehabilitation and Recreation*, 11, 90–95. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1795.2022.11.10>.
5. Kulyniak, I.Ya., Zhygalo, I.I. (2024). Medychnyi turizm v Ukraini: problemy ta napriamy rozvytku [Medical tourism in Ukraine: problems and development directions]. *Naukovi perspektyvy: zhurnal*. 12(54), P. 713–725. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12\(54\)-713-725](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12(54)-713-725). [in Ukrainian].
6. Didukh, Ya.I. (2024). Yevrointehratsiia yak katalizator rozvytku medychnoho turizmu Ukrainy u povoiennyi period [European integration as a catalyst for the development of medical tourism in Ukraine in the post-war period]. *Ekonomika, finansy, menezhment: aktual'ni pytannya nauky i praktyky*. 2, 31–45. DOI: <https://doi.org/10.37128/2411-4413-2024-2-2>. [in Ukrainian].
7. Fedorchenko, N.V., Fedorchenko, V.K. (2025). Mizhnarodnyi dosvid medychnoho turizmu ta uroky dlia Ukrainy [International experience of medical tourism and lessons for Ukraine]. *Nove ukrayins'ke pravo*. 5, 150–158. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2025.5.21>. [in Ukrainian].
8. Pankiv, N., Krupina, A.-M. (2023). Medical tourism development trends in Turkey: experience for Ukraine. *Economics and Region*, 1(88), 30–38. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2023.1\(88\).2868](https://doi.org/10.26906/EiR.2023.1(88).2868). [in English].
9. Latief, A., Ulfa, M. (2024). Healthcare Facilities and Medical Tourism Across the World: A Bibliometric Analysis. *The Malaysian journal of medical sciences: MJMS*, 31(2), 18–29. DOI: <https://doi.org/10.21315/mjms2024.31.2.3>. [in English].
10. Medical Tourism Market (2026-2033). Retrieved from: <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/medical-tourism-market>. [in English].
11. Medical Tourism Statistics: Emerged as A Significant Global Industry Where Individuals Travel Across International Borders to Seek Medical Treatment. Retrieved from: <https://www.globenewswire.com/fr/news-release/2023/09/29/2752064/0/en/Medical-Tourism-Statistics-Emerged-as-A-Significant-Global-Industry-Where-Individuals-Travel-Across-International-Borders-to-Seek-Medical-Treatment.html>. [in English].
12. Medical Tourism Market Outlook from 2025 to 2035. Retrieved from: <https://www.futuremarketinsights.com/reports/medical-tourism-market>. [in English].
13. Medical Tourism Market Size – By Application, By Travel Type, Growth Forecast, 2025-2034. Retrieved from: <https://www.gminsights.com/industry-analysis/medical-tourism-market>. [in English].
14. Europe Medical Tourism Market Size & Share Analysis – Growth, Trends, And Forecasts (2025-2030). Retrieved from: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/europe-medical-tourism-market>. [in English].
15. Europe Medical Tourism Market Research Report. Retrieved from: <https://www.marketdataforecast.com/market-reports/europe-medical-tourism-market>.
16. Europe Medical Tourism Market. Retrieved from: <https://dimensionmarketresearch.com/report/europe-medical-tourism-market>. [in English].
17. COVID-19 and the Future of Medical Tourism Across Europe. Retrieved from: <https://www.magazine.medicaltourism.com/article/covid-19-and-the-future-of-medical-tourism-across-europe>. [in English].
18. Medical Tourism Market Size. Retrieved from: <https://www.globalgrowthinsights.com/market-reports/medical-tourism-market-106337>. [in English].
19. Mykhailiuk, O.L., Ukhlicheva, I.V. (2019). Svitovi dosvid rozvytku klasteriv medychnoho turizmu [World experience in the development of medical tourism clusters]. *Visnyk sotsial'no-ekonomichnykh doslidzhen*. 2-3, 40–52. [in Ukrainian].

20. Medical tourism in Ukraine needs state financial support – experts. Retrieved from: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-tourism/2734682-eksperti-zaavlaut-pro-neobhidnist-derzavnogo-finansuvanna-medicnogo-turizmu.html>. [in English].

21. Medical tourism in Ukraine: problems and prospects. Retrieved from: <https://amnu.gov.ua/medychnyj-turyzm-v-ukrayini-problemy-ta-perspektyvy>. [in English].

22. Tourism. Retrieved from: <https://ukraineinvest.gov.ua/industries/tourism>. [in English].

23. Medical tourism. Retrieved from: <https://welcometoukraine.org/cat/medical-tourism>. [in English].

24. Kulyniak, I.Ya., Zhygalo, I.I. (2025). Marketynhovi komunikatsii v systemi derzhavnoho rehuliuвання medychnoho ta rekreatsiinoho turyzmu v umovakh smart-spetsializatsii [Marketing communications in the system of state regulation of medical and recreational tourism in the context of smart specialization]. *Uspikhy i dosyahnennya u nauksi*. 7(17), 503–515. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-7\(17\)-503-515](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-7(17)-503-515). [in Ukrainian].

25. Teremetskyi V., Astafiev D., Mosondz S., Pakhnin M., Bodnar-Petrovska O., Igonin R., Lifyrenko S. Medical tourism as a driver of Ukraine’s economic recovery: pre-war experience and strategic guidelines for the post-war period. *Georgian medical news*. 2025. Vol. 361. Pp. 94–103. [in English].

26. Dziurakh, Yu.M., Amizian, A.A. (2025). Modeliuвання vplyvu medychnoho turyzmu na sotsialno-ekonomichnyi rozvytok Ukrainy [Modeling the impact of medical tourism on the socio-economic development of Ukraine]. *Uspikhy i dosyahnennya u nauksi*. 3(13), 361–372. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-3\(13\)-361-372](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-3(13)-361-372). [in Ukrainian].

27. Kulyniak, I.Ya., Korpalo, O.A. (2025). Derzhavne rehuliuвання medychnoho ta rekreatsiinoho turyzmu na zasadakh staloho rozvytku rehioniv: vyklyky, ryzyky ta mozhlyvosti zastosuvannya tsyfrovyykh marketynhovyykh tekhnolohii [State regulation of medical and recreational tourism on the basis of sustainable regional development: challenges, risks and opportunities for the application of digital marketing technologies]. *Uspikhy i dosyahnennya u nauksi*. 9(19), 582–594. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-9\(19\)-582-594](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-9(19)-582-594). [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 11.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 09.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.04.2026